Voortgangsbericht investerings- en ontwikkelprogramma Regio Zwolle – editie 2, juli 2021

Geruime tijd werken de 22 gemeenten, 4 provincies, onderwijsinstellingen en ondernemers in Regio Zwolle in gezamenlijkheid aan een investerings- en ontwikkelprogramma voor Regio Zwolle voor de jaren 2022-2030. Met het investerings- en ontwikkelprogramma hebben we de volgende doelen:

- Het realiseren van een impuls voor de brede welvaart van de regio;
- Het aanpakken van regionale en regio-overstijgende opgaven;
- Het uitnodigen van partners - het Rijk, Europa, financiële instellingen en andere investeerders - om samen met Regio Zwolle dit programma tot uitvoering te brengen, mee te investeren én mee te profiteren.

In de Regiegroep van 30 juni zijn de opbrengsten van de verkenningsfase gepresenteerd en besproken en zijn afspraken gemaakt over het vervolgproces. Met dit voortgangsbericht informeren wij u over de laatste ontwikkelingen en de gemaakte afspraken in de Regiegroep.

Uitwerking icoonprogramma's door ontwikkelteams
Vanaf vierde kwartaal 2020 en eerste kwartaal 2021 zijn in de regio een viertal ambtelijke en bestuurlijke werkateliers georganiseerd. Vervolgens zijn drie ontwikkelteams gevormd met een vertegenwoordiging vanuit bedrijfsleven, onderwijs en overheden. Zij zijn aan de slag gegaan met de uitwerking van de drie icoonprogramma's:

1. Groeistrategie Regio Zwolle gericht op innovatie ecosysteem, investeren in mensen, mobiliteit en vestigingsklimaat (voorheen Spoorzone)
2. Port of Zwolle – logistieke knooppunt Regio Zwolle
3. Regio Zwolle - Woon- en leefomgeving van de Toekomst

In korte tijd is door de ontwikkelteams veel input opgehaald. De opbrengsten van de verkenningsfase zijn verwerkt in een opbrengstendocument, dat als bijlage aan dit voortgangsbericht is toegevoegd.

Investeringsprogramma is hard nodig om de ambitie van Regio Zwolle te verwezenlijken
Regio Zwolle is een krachtige groeiregio met een hoge kwaliteit van leven. De potentie van Regio Zwolle is groot: qua strategische ligging, ondernemerschap en leefkwaliteit heeft onze regio alles in huis om de vierde economische topregio van Nederland te worden met oog voor de brede welvaart. Regio Zwolle loopt bovendien voorop in de manier van mensen ontwikkelen en mensen weerbaar maken voor de steeds sneller veranderende arbeidsmarkt.
Tegelijk heeft de coronacrisis zijn weerslag op werk en de arbeidsmarkt. 'Groen' uit de crisis komen met duurzame investeringen, dat is de grootste uitdaging.
Met een gebundeld en samenhangend investeringsprogramma wordt een belangrijke vervolgstap gezet naar versterking van de brede welvaart van Regio Zwolle. Al onze investeringen zijn erop gericht dat inwoners en ondernemers het goed hebben. Dat zij hier willen wonen, ondernemen, werken en recreëren.
Zonder een gestructureerd en samenhangend investeringsprogramma gaan gemeenten en andere partijen ieder zijn eigen weg en zal het regionaal potentieel voor een deel onbenut blijven.

Fasering in de verdere verdieping van de icoonprogramma's
Voor de vervolgfase heeft de Regiegroep besloten tot een fasering in de verdere uitwerking van de programma's. Want niet alles kan tegelijk met het oog op de in de regio beschikbare capaciteit en niet voor alle onderwerpen is het al het best passende moment om verdieping aan te brengen.

In de Regiegroep is afgesproken om tot de zomer van 2022 met prioriteit in te zetten op de verdieping van icoonprogramma 1 “Groeistrategie Regio Zwolle gericht op innovatie ecosysteem, investeren in mensen, mobiliteit en vestigingsklimaat” en icoonprogramma 2 “Port of Zwolle – logistieke knooppunt Regio Zwolle”. Voor icoonprogramma 3 “Regio Zwolle - Woon- en leefomgeving van de Toekomst” wordt de uitwerking getemporiseerd tot na de zomer 2022, vanwege de nauwe samenloop met de Verstedelijkingsstrategie en de volgende stap in de uitwerking van de status van Regio Zwolle als NOVI-gebied. Dit uitstel betekent geen afstel. Als de uitkomsten van de Verstedelijkingsstrategie en het werkplan NOVI er liggen, gaan we verder aan de slag.

Ontwikkeling businesscases en maken maatschappelijke kosten-baten analyses
Binnen de icoonprogramma’s zijn meerdere projectideeën in beeld. Deze projectideeën zijn via het opbrengstendocument op hoofdlijnen gepresenteerd aan de Regiegroep, inclusief (waar mogelijk) een raming van de investeringsomvang.
Hierbij kan door anderen aangesloten worden, van geleerd worden, in meegedaan worden.

In de periode najaar 2021 – zomer 2022 wordt met projectbetrokkenen gewerkt aan het uitwerken van business cases en benodigde maatschappelijke kosten-baten analyses. De Regiegroep heeft het projectteam opdracht gegeven om een opdracht uit te schrijven voor een op te richten business development team dat allereerst aan de slag gaat met een procesplan voor de ontwikkeling van businesscases en zodra dit plan er ligt de uitwerking van de business cases ter hand te nemen om op die manier tot haalbare voorstellen te komen waarvoor op termijn ook investeerders en / of financiering van andere partijen kan worden gevonden.

Een beoordelingscommissie buigt zich daarna over de kwaliteit en impact van de voorstellen en aansluiting van de voorstellen op Rijks- en EU-beleid. Ervaring uit het proces Regio Deal leert dat dit belangrijk is om de kwaliteit van voorstellen te borgen. De toetsing levert op: direct advies, toepasbaarheid van de businesscases (gekoppeld aan het groeiprofiel van de Regio Zwolle) en meekoppelkansen (direct gekoppeld aan beleid van het nieuwe kabinet).

Informeren en consulteren achterban
Het opbrengstendocument van het investerings- en ontwikkelprogramma agenderen we na de zomer voor bespreking aan de Tafels van Regio Zwolle en in de Economic Board Regio Zwolle.

Ook organiseert het Regio Zwolle bureau in het najaar een informatiebijeenkomst voor raden en staten en geïnteresseerden vanuit onderwijs en bedrijfsleven over de inhoud van het investerings- en ontwikkelprogramma. Over vorm en inhoud van het programma en datum van de bijeenkomst wordt afstemming gezocht met de raadsklankbordgroep.

Op een later moment zal, met inachtneming van het budgetrecht, het gesprek met raden en staten worden gestart over de financiering van projecten uit het investerings- en ontwikkelprogramma en de allocatie van middelen.

Bijlage 1: Voorstel Regiegroep

Aan: Regiegroep Regio Zwolle
Datum: 30 juni 2021
Onderwerp: Rapportage opbrengsten verkenningsfase investerings- en ontwikkelprogramma Regio Zwolle 2022 – 2030 en vervolgstappen

Samenvatting
In uw vergadering van 20 januari 2021 heeft u opdracht gegeven tot het uitwerken van het investerings- en ontwikkelprogramma Regio Zwolle 2022-2030. Dit programma stelt de groeistrategie en opgaven centraal. Regio Zwolle werkt door aan het blijvend versterken van de brede welvaart, het in balans tussen stad en land groeien in een context waarin iedereen meedoet. De manier waarop de Regio dat doet, komt samen in een drietal icoonprogramma's.

We naderen het eind van de verkenningsfase. We informeren u graag over de opbrengsten tot nu toe en we doen voorstellen voor het vervolg.
Met als doel:

- Commitment op te halen voor het vervolgproces (focus, prioritering en fasering)
- Aan het eind van 2021 voldoende capaciteit (inhuur) te hebben gerealiseerd ten behoeve van de verdere ontwikkeling van een integraal investerings- en ontwikkelprogramma en financierbare businesscases;
- Voor de zomer 2022 een samenhangend en realiseerbaar investerings- en ontwikkelprogramma gereed te hebben waarmee Regio Zwolle komende jaren goed voorgesorteerd staat voor Rijks- en EU-programma's.

Inbreng / beslispunten gevraagd aan leden van de Regiegroep:

1. Kennisnemen van de opbrengsten van de verkenningsfase
Vanaf vierde kwartaal 2020 en eerste kwartaal 2021 zijn in de regio een viertal ambtelijke en bestuurlijke werkateliers georganiseerd. Hieruit zijn drie ontwikkelteams ingesteld: tripartiet. Zij zijn aan de slag gegaan met de concretisering van de drie icoonprogramma's. Het proces is als intensief en constructief ervaren. Er is gezocht naar de optimale mix die de nodige beweging op gang brengt. Herkenbaar voor alle partners in de regio en aantrekkelijk voor derden (investeerders, financiers, Rijksoverheid en Europa). De opbrengsten zijn verwerkt in deze notitie – het zogenaamde opbrengstendocument. U treft hierin de samenvatting op hoofdlijnen. Met als doel u voldoende inzicht te bieden in wat er in de verkenningsfase bereikt is.

2. In te stemmen met het voorstel voor fasering uitwerking icoonprogramma's
Voor het vervolgproces is het nodig om focus, prioritering en fasering aan te brengen. Want niet alles kan tegelijk en niet voor alle onderwerpen is het al het best passende moment om verdieping aan te brengen. Wij adviseren om voor het vervolgproces – tot de zomer 2022 - met prioriteit in te zetten op de verdieping van icoonprogramma 1 "Groeistrategie Regio Zwolle gericht op innovatie ecosysteem, investeren in mensen, mobiliteit en vestigingsklimaat" en icoonprogramma 2 "Port of Zwolle – logistieke knooppunt Regio Zwolle". Voor icoonprogramma 3 "Regio Zwolle - Woon- en leefomgeving van de Toekomst" stellen wij voor om de verdere uitwerking te temporiseren tot na de zomer 2022, vanwege de nauwe samenloop met de Verstedelijkingsstrategie en de volgende stap in de uitwerking van onze status als NOVI-gebied.

3. Opdracht verlenen aan het huidige projectteam om een voorstel te ontwikkelen voor de vervolgfase: ontwikkelen van de businesscases en uitvoeren van benodigde analyse
Dit voorstel presenteert drie icoonprogramma's die bijdragen aan de centrale ambitie van Regio Zwolle: vierde economie van Nederland waarbij we duurzaam verantwoord groeien en de brede welvaart verbreden (inclusief maken). Opgavegericht en meervoudig van aard. Het vervolgproces (de ontwikkeling) van de businesscases en bijvoorbeeld het maken van MKBA-analyses vragen een flinke inspanning van tijd en geld. Inzet wordt geschat op € 75.000 per op te werken icoonprogramma tot de zomer van 2022, dus naar verwachting circa € 150.000 - € 200.000.

Deze kosten gaan voor de baat uit, waarbij de huidige inschatting is dat met het investerings- en ontwikkelprogramma het mogelijk wordt om komende jaren te gaan voor: Europese middelen (taxatie € 150 miljoen), nationale middelen (taxatie € 600 miljoen) en overige regelingen (taxatie € 50 miljoen).

We vragen aan de leden van de Regiegroep om het huidige projectteam opdracht te geven om een opdracht uit te schrijven voor een op te richten business development team dat aan de slag gaat met 1) een procesplan voor de ontwikkeling van de businesscases met aandacht voor: a) doel en ambitie, b) uit te werken stappen om te komen tot businesscases en analyses, c) prioritering aan te brengen en d) in beeld te brengen van tijd en geld en – 2) na oplevering van dit tussenproduct – aan de slag te gaan met de uitwerking van de businesscases op projectniveau. Met betrekking tot de financiële investering wordt het Regio Zwolle bureau gevraagd om te komen tot een dekkingsvoorstel.

In de Regiegroep van 30 september wordt een dekkingsvoorstel ter besluitvorming geagendeerd. Met betrekking tot de dekking wordt gekeken naar: middelen vanuit de Regio Zwolle begroting, bijdragen vanuit de individuele opgaven / programma's en matching op gaande processen als het Groeifonds – van de provincies.

4. Opdracht verlenen om businesscases te laten toetsen op kwaliteit, impact en aansluiting bij Rijks- en EU-beleid door een onafhankelijke beoordelingscommissie in 2022.
Een onafhankelijke beoordelingscommissie wordt belast met de advisering over de kwaliteit en impact van de projectvoorstellen en de aansluiting van de voorstellen op huidig en toekomstig Rijks- en EU-beleid. Ervaring uit het proces Regio Deal leert dat dit belangrijk is om de kwaliteit van voorstellen te borgen. De toetsing zal plaatsvinden in 2022 en levert op: direct advies, toepasbaarheid van de businesscases (gekoppeld aan groeiprofiel van de Regio Zwolle) en meekoppelkansen (direct gekoppeld aan het nieuwe kabinet). Regio Zwolle bureau krijgt de opdracht om de commissie samen te stellen en te installeren, zodat zij meelopen in dit proces. Maximale inzet per commissielid is 2 dagen, uitgaande van 2 tot 3 commissieleden.

5. Instemmen met het procesvoorstel om na bespreking in de Regiegroep dit opbrengstendocument voor te leggen aan de Economic Board en Tafels van Regio Zwolle ter inhoudelijke bespreking in aanwezigheid van de bestuurlijk opdrachtgever en ambtelijk opdrachtnemer
Na bespreking van dit voorstel in de Regiegroep zal het opbrengstendocument van het investerings- en ontwikkelprogramma worden geagendeerd voor bespreking aan de Tafels van Regio Zwolle en in de Economic Board. De bespreking zal plaatsvinden in aanwezigheid van Richard Korteland namens de Regiegroep Regio Zwolle en Annet Horstman, kartrekker van dit proces.

6. Opdracht verlenen voor het organiseren van een informatiebijeenkomst voor raden en staten, en geïnteresseerden vanuit de tripartiete partijen over de inhoud van het investerings- en ontwikkelprogramma in het najaar van 2021
In het najaar van 2021 organiseert het Regio Zwolle bureau een informatiebijeenkomst voor raden en staten en geïnteresseerden vanuit de tripartiete partijen over de inhoud van het investerings- en ontwikkelprogramma om draagvlak aan de voorkant te organiseren. Over vorm en inhoud van het programma en datum van de bijeenkomst wordt afstemming gezocht met de raadsklankbordgroep.

Vooruitlopend daarop worden raden, colleges en de achterbannen van ondernemers- en onderwijsinstellingen in Regio Zwolle via een voortgangsbericht geïnformeerd over het besluit van de Regiegroep en het vervolgproces.

Op een later moment zal, met inachtneming van het budgetrecht, het gesprek met raden en staten worden gestart over de financiering van het investerings- en ontwikkelprogramma en de allocatie van middelen.

Bijlage 2: Opbrengstendocument

Opbrengsten verkenningsfase - Investerings- en ontwikkelprogramma Regio Zwolle 2022 - 2030

WAAROM DEZE INVESTERINGSAGENDA?

Regio Zwolle is één van de groeikampioenen van Nederland. Krachtigste economische groeier buiten de Randstad en verbindende schakel tussen West-, Oost- en Noord-Nederland en het verdere Europese achterland. Een regio waar de dynamiek van de steden en rust van het ommeland elkaar afwisselen en versterken. Waar mensen graag zijn én naar toe komen. Stedelijk gebied, water en platteland zijn hier met elkaar verweven.

Groeien in balans
Regio Zwolle staat voor een nieuwe schaalsprong. Centrale ambitie is om in 2030 de vierde economische topregio te zijn en de economische hoofdstructuur van Amsterdam, Rotterdam/Den Haag en Eindhoven te completeren. Recente analyses tonen aan dat Regio Zwolle een groeiregio is (bron: Rabobank – Otto Raspe – 14 juni 2021). De ambitie is dat dit hand in hand gaat met verduurzaming en brede welvaartsgroei. Iedereen profiteert mee en Regio Zwolle groeit daarbij inclusief.

De urgentie om te investeren is groot. De economische en welvaartsgroei is geen vanzelfsprekendheid. De coronacrisis vraagt om toekomstig verdienvermogen door juist nu anticyclisch te investeren in menselijk kapitaal, economie, werkgelegenheid en gebiedsontwikkeling (waaronder wonen en infrastructuur). De huidige coronacrisis laat bovendien zien dat behoefte is aan een sterke en slagvaardige regio. Een regio die meebeweegt met bewegingen op de markt, de behoeften van inwoners en ondernemers en verwachtingen. Maar ook een regio die haar verantwoordelijkheid neemt. Door te handelen in het hier en nu (vandaag) en die vooruitkijkt om maatschappelijke opgaven van morgen en overmorgen aan te pakken. Een regio die werkt als een betrouwbare partner: interbestuurlijk, vanuit een netwerkorganisatie met tripartiete partners. Werkend vanuit vertrouwen door te doen wat men zegt, en zegt wat men doet.

‘Groen en duurzaam’ uit de crisis komen met gerichte investeringen. Voor op de korte en op de lange termijn. Dat is de grootste uitdaging. Samen een schaalvergroting realiseren met behoud van de unieke kwaliteiten van de regio. Waarbij iedereen zich hier wil vestigen met een uitstekend klimaat om te werken, te leven, te wonen en te recreëren. Met oog voor onze ondernemers en inwoners. De coronacrisis bevestigt nog eens dat we oog moeten houden voor de kwetsbare inwoners, zodat zij kunnen én blijven meedoen in onze maatschappij.

Doelstelling
Om te groeien in balans en onze ambitie te realiseren wordt gewerkt aan een meerjarig investerings- en ontwikkelprogramma. Het investerings- en ontwikkelprogramma benoemt de regionale ambities, opgaven en samenhangende projecten voor de periode 2022 tot 2030. Een programma gericht op het realiseren van een veerkrachtige regio: wendbaar en weerbaar en waarin eenieder profiteert van de groei. Het bouwt voor op de beweging die het afgelopen jaar met onder meer de Regio Deal, de aanwijzing als NOVI-gebied, de Verstedelijkingsstrategie, de Economische Agenda en de Human Capital Agenda in gang is gezet. Werkend aan onze sterke kanten, versterken op de

zwakke kanten. Het investerings- en ontwikkelprogramma gaat specifiek in op welke investeringen de regio samen met partners wil doen om de regionale ambitie te realiseren én die een bijdrage leveren aan het oplossen van regio-overstijgende maatschappelijke vraagstukken.
Het programma heeft tot doel projecten anticyclisch te versnellen, realiseren en financierbaar te krijgen. Voor dat laatste is het programma ook richtinggevend voor een gezamenlijke strategie richting Rijk, Europa en financiële instellingen.

Samen investeren
Partners in de regio hebben zelf onvoldoende investeringsruimte om alle opgaven aan te kunnen. Investeringen vanuit het Rijk en Europa zijn nodig om zaken van de grond te trekken. Dit investerings- en ontwikkelprogramma is een uitnodiging aan het Rijk en Europa om met ons mee te investeren en het bestaande partnerschap met ons verder uit te bouwen. En om de regio de komende jaren nog meer de ruimte te geven. Ruimte en regelvrijheid, om te experimenteren met concrete maatregelen en instrumenten op ruimtelijk-economisch én sociaal vlak. Regio Zwolle wil graag proeftuin zijn voor het principe ‘decentraal wat kan’. Als regio kunnen we de functie vervullen van een levend laboratorium, waarin nieuwe producten, concepten en diensten worden toegepast. Experimenteerruimte is nodig om hierin alvast vooruit te kunnen lopen.

We willen komende jaren als Regio Zwolle aanpakken, doorpakken, investeren en leren op twee groeipaden.
- Werken aan de economie van morgen en overmorgen en een toekomstbestendige arbeidsmarkt.
- Klimaatbestendige schaalsprong in balans tussen stad en land, delta van de toekomst.

De reeds door u vastgestelde icoonprogramma’s dragen in de uitvoering bij aan deze twee groeipaden. Projecten binnen deze icoonprogramma’s sluiten aan op Rijks- of EU-beleid, hebben een (boven)regionale impact, worden in tripartiete samenwerking opgepakt gericht en dragen bij aan brede welvaart voor de inwoners van onze regio.

WAT?

De kracht van Regio Zwolle
Alles wat Nederland kenmerkt, is te vinden in Regio Zwolle. Een ideaal levend laboratorium om aan de slag te gaan met de toekomst van heel Nederland op het gebied van menselijk kapitaal, ondernemen, arbeidsmarkt, klimaatadaptief groeien en aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Met onze unieke kenmerken willen we de noodzakelijke maatschappelijke transities in onze regio omarmen en mee vorm geven naar een nieuw niveau en zo bijdragen aan de grote opgaven waar Nederland voor staat.

Opgave	Toelichting
Strategische ligging	Scharnierfuntie tussen Randstad en Noord-Oost Nederland en Noord- en Oost-Europa. Diepst binnenlands gelegen havengebied, sterke corridors en tweede spoorknooppunt van Nederland.
Ruimte	We bieden letterlijk en figuurlijk ruimte aan mensen, nieuwe ontwikkelingen, innovatie en experiment. Een aantrekkelijk alternatief voor de Randstad.
Manier van werken	Gunnen, groeien, grensontkennend. Bestuurlijke grenzen zijn ondergeschikt aan de opgaven. We blijven dicht bij onze inwoners, ondernemers en hun behoeften en werken niet in ‘systemen’ maar in oplossingen die bijdragen aan de kwaliteit

	van leven. In het DNA van de regio is samenwerking en vertrouwen, verantwoordelijkheid nemen en aanpakken geschreven. Grensontkennend, gunnen en groeien.
Sterke economische ontwikkeling	Economische groei groter dan landelijk gemiddelde. Sectoren structuur is de stevige ruggengraad van Regio Zwolle, te samen met de mkb en familiebedrijven. Oog voor innovatieclusters, kans- en krimp sectoren en tijdig anticiperen met een sterk ondernemersnetwerk behoren tot onze unieke kenmerken. Economisch perspectief gaat hand in hand met de grote maatschappelijke opgaven als circulair, digitalisering en klimaatadaptatie.
Toepassingsregio	Proeftuin en toepassingsregio voor slimme oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken en vernieuwend ondernemerschap. Een regio van makers en doeners. Onze bedrijven zijn kampioen in toegepast innovatie. Zij vinden oplossingen voor de vragen van morgen, direct toepasbaar in de praktijk. Hier vertalen we – vanuit onze innovatiehubs en andere innovatie broedplaatsen door de hele regio heen - wetenschappelijke kennis naar doe-kracht. Handen uit de mouwen en leren door te doen. Wat wij hier ontwikkelen, is door iedereen in Nederland in te zetten.
Sterke kennisinfrastructuur	13 mbo- en hbo-instellingen, 55.000 studenten, gericht op toekomstige beschikbaarheid van slimme koppen en gouden handen. Trackrecord in sterke samenwerking. Regio Zwolle kenmerkt zich voor doenovatie. Studenten zorgen voor een snelle en directe toepassing van kennis en innovaties in de bewezen en veelbelovende sectoren.
Unieke investeringsaanpak in mensen die echt werkt	In Regio Zwolle werken we samen aan de arbeidsmarkt van de toekomst en maken we werk van een leven lang leren, dicht bij de inwoners en ondernemers. Samen investeren we in het wend- en weerbaar maken van mensen, nu en ná de anderhalvemetersamenleving. We werken samen met alle partners in Regio, over regio's heen (via de provincies) en samen met het Rijk.
Delta van de toekomst	Klimaatverandering nemen we mee in alles wat we doen, als fundament onder alle ontwikkelingen. Met de recente aanwijzing van NOVI-gebied geven we hier gezamenlijk met het Rijk en partners invulling aan.

Investeren in Regio Zwolle is investeren in de groeidelta van Nederland. De Delta van de Toekomst: economisch, ecologisch én sociaal. De regio waar vechten tegen het water heeft plaatsgemaakt voor leven met water. Waar leven lang ontwikkelen centraal staat en hand in hand gaat met de economische structuurversterking van onze mkb- en familiebedrijven. Waar wordt gebouwd aan de economie van morgen en overmorgen door te investeren in de maatschappelijke opgaven. Regio Zwolle heeft de kennis om het te bedenken, de kunde om het te maken en de ruimte om het uit te proberen.

HOE REALISEREN WE EEN INCLUSIEVE GROEISTRATEGIE?

Opgavegericht werken in icoonprogramma's

Om de ambitie om toe te treden tot de economische hoofdstructuur van Nederland en een inclusieve groeistrategie te realiseren zijn drie icoonprogramma's geïdentificeerd. In tegenstelling tot de thematische uitwerking gaan we bij icoonprogramma's uit van de complexiteit van de opgave, de bijdrage aan de brede welvaart, de toegevoegde waarde voor Regio Zwolle en het feit dat dit direct van impact is op inwoners en ondernemers. Hierbij stellen we de gebiedsontwikkeling centraal.

De icoonprogramma's met onderliggende programmalijnen zijn:

4. Groeistrategie Regio Zwolle gericht op innovatie ecosysteem, investeren in mensen, mobiliteit en vestigingsklimaat (voorheen Spoorzone)
    a. Programmalijn A: innovatie ecosysteem
    b. Programmalijn B: investeren in mensen
    c. Programmalijn C: mobiliteit
    d. Programmalijn D: Verdere versterking vestigingsklimaat
5. Port of Zwolle – logistieke knooppunt Regio Zwolle
    a. Programmalijn A: versterken van de logistieke draaischijffunctie
    b. Programmalijn B: betrouwbaar en robuust synchromodaal netwerk
    c. Programmalijn C: menselijk kapitaal
    d. Programmalijn D: verduurzaming binnenvaart, verminderen ecologische footprint
6. Regio Zwolle - Woon- en leefomgeving van de Toekomst
    a. Programmalijn A: NOVI-gebiedsprogramma: Klimaat-as Vechtdal
    b. Programmalijn B: NOVI-gebiedsprogramma: Kop van de Veluwe
    c. Programmalijn C: Next Generation Woningen en Woonwijken (NG2W)

Met deze drie icoonprogramma's kan Regio Zwolle in nationaal en internationaal opzicht het verschil maken en daarmee de regio en Nederland als geheel versterken. De drie icoonprogramma's werken als hefboom voor de versterking van de brede welvaart in de héle regio. De drie icoonprogramma's dragen ieder op hun eigen manier bij aan de realisatie van de centrale ambitie, maar kennen hun eigen uitwerking en fasering.

Uitkomsten verkenningsfase
In deze verkenningsfase hebben we geïnvesteerd in het uitwerken van de inhoudelijke kapstok. Het investerings- en ontwikkelprogramma heeft namelijk een 'voortrollend' karakter. Dit betekent dat gaandeweg nieuwe investeringsafspraken kunnen worden toegevoegd of juist afvallen. De agenda is niet dichtgetimmerd. Partners kunnen ieder moment instappen met projectvoorstellen. De drie icoonprogramma's met hun projecten zijn de eersten en zeker niet de laatsten.

Een projectvoorstel dient in ieder geval aan de volgende kenmerken te voldoen:

- Draagt bij aan de ambitie 4e economische topregio van Nederland te worden
- Sluit aan op Rijksbeleid en/of Europees beleid
- Kent een regionale of bovenregionale impact
- Vereist tripartiete samenwerking
- Is direct gericht op inwoners en ondernemers (op output en impact)
- Heeft een verwacht positief effect op brede welvaart (CBS-indicatoren / SDGs)
- Is meervoudig van aard in de opgave
- Kent een substantiële omvang
- Heeft tenminste een perspectief voor de komende 5 tot 10 jaar: omarmt de wereld van (over)morgen)
- Heeft een oplossend vermogen

Indien partners een projectvoorstel aanmelden dan wordt tenminste getoetst aan bovenstaand kader.

Rand voorwaardelijk - meerjarig samenwerken en gezamenlijk investeren
Het realiseren van meerjarige samenwerking is noodzakelijk. Tussen (mede)overheden, ondernemers, kennis- en onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Elkaar vasthouden en de wil uitspreken om er gezamenlijk voor te gaan, is erg belangrijk en daarmee zeer randvoorwaardelijk voor het succes van een investerings-

en ontwikkelprogramma. Zeker op het moment dat deze op voorhand niet vast te leggen is, qua projecten, investeringsbijdragen en inzet van verschillende partijen.

<u>Icoonprogramma 1:</u> Groeistrategie Regio Zwolle gericht op innovatie ecosysteem, investeren in mensen, mobiliteit en vestigingsklimaat (voorheen Spoorzone)

Regio Zwolle groeit met dank aan haar ondernemers en inwoners. Ervaring leert dat investeringen noodzakelijk zijn om een innovatie ecoysteem te realiseren, blijvend te investeren in de ontwikkeling van mensen, mobiliteit te optimaliseren en een aantrekkelijk vestigingsklimaat te hebben. Het programma kent een uitwerking op hoofdlijnen en is terug te vinden in alle subregio's van gemeenten. Dit noemen we het zogenaamde hub- en spokesmodel. Kennisontwikkeling, innovatie, vernieuwend ondernemerschap en daarbij gepaarde investeringen (ook in mensen) zijn dichtbij de ondernemers te vinden,

Met dit icoonprogramma:

A. Investeren we in de breedte in het versterken van het innovatie ecosysteem, onder andere via (aanvullende) investeringsbudgetten ten behoeve van het opstarten en uitbreiden van programma's van innovatieclusters. Maar ook budgetten ten behoeve van aanschaf van hardware of de realisatie van *shared facilities*. We realiseren een infrastructuur die sectoraal en dichtbij de ondernemers ontsloten kan worden voor alle 22 gemeenten. Hierin kijken we naar de regionale ecosystemen en lokale ecosystemen. Deze matchen we zorgvuldig. Uitgangspunt hierbij is wel de herkenbare innovatieclusters van Regio Zwolle.
B. Versterken we het academisch klimaat via onderwijs en onderzoek. En investeren we in een leven lang ontwikkelen als vervolgstap op de human capital agenda gericht op het binden en boeien van gouden handen en slimme koppen. Waarbij het mogelijk wordt gemaakt om leven lang ontwikkelen te bevorderen op hbo- en wo niveau. Hiermee bereiken we jaarlijks 350 studenten die we blijvend aan de regio binden.
C. Realiseren we een shift in mobiliteitssystemen voor personenvervoer door het ontvlechten van het nationaal en regionaal mobiliteitssysteem, door:
    - Concrete investeringen te doen in Europese transportcorridors (spoor en weg)
    - Concrete investeringen te doen binnen het daily urban system, onder andere via de realisatie mobihubs
D. Zetten we in op het versterken van een aantrekkelijke leefomgeving, via investeringen in woningbouwaanbod, cultuur en recreatie en versterken zo het regionaal vestigingsklimaat.

Uitwerking van de programmalijnen (op hoofdlijnen)

Programmalijn A: innovatie ecosysteem
Economische structuurversterking vraagt om investeren in kennis, innovatie, doenovatie en wijze van ondernemen. Dit op een wijze waarop ketens van (mkb) ondernemers en samenwerkende partners hun krachten bundelen om maximale waarde toe te voegen. Zodat een ondernemer handelingsperspectief krijgt voor vragen van vandaag en morgen. Om de ambitie van vierde economische topregio te realiseren investeren we in het versterken van het regionaal innovatie ecosysteem: een systeem waarin partners (tripartiet en in ketens) samenwerken. Focus brengen we aan door gericht hiermee aan de slag te gaan binnen innovatieclusters. Deze clusters vormen de linking pin tussen de maatschappelijke uitdagingen en de verschillende, nu nog los van elkaar opererende partijen, waarmee de ontwikkelkracht fors toeneemt. Bedrijven, kennisinstellingen en overheden werken samen aan concrete thema's op zoek naar oplossingen. Onderzoek toont aan dat publiek - private samenwerking tussen partijen is een vruchtbare omgeving is voor innovatie en creatie. De (toegepaste) activiteiten binnen deze omgeving leiden tot nieuwe producten die de problemen van morgen oplossen, resulteren in een stijging van (nieuwe vormen van) werkgelegenheid en zorgen voor een spin-off naar andere sectoren. Via cross-overs. Innovatieclusters zijn herkenbaar voor de hele regio: iedere gemeente of subregio heeft een eigen ecosysteem. De output van innovatieclusters draagt bij aan het verdienvermogen van de hele regio en van Nederland. Binnen het regionale investerings- en ontwikkelprogramma starten we met een focus op de economische groeisectoren (creatieve) maakindustrie (inclusief kunststoffen) en ICT (inclusief e-commerce). Voorbeelden van fysieke locaties van innovatieclusters binnen de kansrijke sectoren zijn Perron038 en het Polymer Science Park in Zwolle, de IQ-Boulevard in Hardenberg, de IT-Hub in Hoogeveen (in oprichting), het topcentrum e-commerce in Zwolle, de ICNOP in de Noordoostpolder en Green East in Raalte.

Programmalijn B: investeren in mensen
Een belangrijke randvoorwaarde voor de groei van de economie van morgen is een gezonde arbeidsmarkt. Snelheid van verandering door corona laat zien dat investeringen in economische structuurversterking van (mkb) ondernemers en ketens hand in hand gaan met investeringen in menselijk kapitaal. Werk verandert snel. Ten gevolge van de snelheid van verandering van beroepen of werkzaamheden. Door digitalisering, automatisering en technologisering. Nieuwe vormen van werkgelegenheid vragen om andere kennis en vaardigheden (skills). Om- her-, en bijscholing is van belang voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Hierbij gaat het om de slimme koppen en gouden handen. Maar ook het bieden van werkplekken aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Om iedereen de kans te geven mee te kunnen doen zijn investeringen nodig in leven lang ontwikkelen via onderwijs, individuele begeleiding en coaching. Met de Human Capital Agenda Regio Zwolle heeft de regio een aanpak die werkt en loopt zij voorop in Nederland. Vanwege de grote uitdagingen op de arbeidsmarkt en in de economie zijn blijvende investeringen hierin gevraagd. Gekoppeld aan de innovatieclusters wil Regio Zwolle een addendum (toevoeging) op het HCA-programma ontwikkelen die 1 op 1 aansluit en economische agenda en de arbeidsmarkt agenda met elkaar verbindt. Hierbij worden ook investeringen mogelijk voor hbo- en wo afgestudeerden die bijdragen aan de innovatieclusters. De *battle for talent* is begonnen. Regio Zwolle heeft haar magneetwerking over de volle breedte van 22 gemeenten daarin te realiseren. Binden en boeien van slimme koppen en gouden handen is structureel onderdeel van de groeistrategie.

Onderzoek toont aan dat het ontbreken van een academisch klimaat leidt tot minder investeringen in R&D, innovatie en versterking van de arbeidsproductiviteit. Het opleidingsniveau en de bruto toegevoegde waarde per baan (arbeidsproductiviteit) zijn in Regio Zwolle fors lager dan in Nederland. Voldoende vakkrachten en kenniswerkers

zijn van belang. Willen we als Regio onze ambitie waarmaken, dan vraagt dit om het nu al brede pallet aan mbo- en hbo-onderwijs in samenhang te versterken en uit te breiden met wo-onderwijs en onderzoek(faciliteiten). We verkennen onder andere de ontwikkeling van een (co)locatie van één of meerdere (samenwerkende) universiteiten in de Spoorzone Regio Zwolle, waarbij studenten kunnen studeren in Zwolle en hun onderzoeksresultaten toepassen bij ondernemers verspreid over de hele regio. We zoeken daarin waar mogelijk de samenwerking met campusontwikkelingen elders in of net buiten regio. Op een aantal van de innovatieclusters gaan we aan de slag met kennisontwikkeling en toegepast praktijkonderzoek. Hierin werkt een onderzoeksconsortium samen. Dit consortium bestaat uit een samenwerking van kennisinstellingen en beroepsonderwijs (practoraat).

Programmalijn C: Mobiliteit
Een andere belangrijke randvoorwaarde voor de groei van de economie is de kwaliteit van de fysieke en digitale infrastructuur. Daarom zetten we in op het versterken van fysieke en digitale verbindingen zowel in onze regio als met het (Europese) achterland. Regio Zwolle heeft een schanierfunctie qua mobiliteit binnen Nederland en naar het Europese achterland.

Goede bereikbaarheid binnen de Regio Zwolle is belangrijk op twee schaalniveaus: op (inter)nationale schaal en binnen het *daily urban system* van de Regio Zwolle. Dat is het gebied waarbinnen het grootste deel van de dagelijkse verplaatsingen van de regio zich afspeelt. Deze schaalniveaus kun je niet los van elkaar zien, de vervoersstromen op de verschillende schaalniveaus zijn samen bepalend voor de bereikbaarheidskwaliteit. Congestie in het regionale woon-werkverkeer heeft gevolgen voor de interregionale, nationale en internationale bereikbaarheid en omgekeerd. Recent is het toekomstbeeld OV 2040 gepresenteerd. Eén van de pijlers uit het toekomstbeeld OV 2040 is een ring van steden, waarin negen steden hoogfrequent en sneller met elkaar verbonden zijn door intercity's. Het knooppunt Zwolle maakt onderdeel uit van deze 'stedenring'. Deze 'stedenring' is van grote betekenis voor de bereikbaarheid van banen, onderwijs en de economie. Dankzij de snelle verbindingen zijn andere regio's zoals de Randstad sneller te bereiken. Dit sterkt Regio Zwolle als aantrekkelijke woonomgeving en vergroot tegelijkertijd de aantrekkelijkheid van de regio als vestigingsplaats voor ondernemers en werknemers.

Als Regio Zwolle willen we voorbereid zijn op de toekomst: versnellen en verduurzamen van vervoersstromen en het robuuster maken van verbindingen staan centraal. De hoogste prioriteit qua spoorinvesteringen zien we in de verbinding Randstad – Zwolle – Münster en de verbinding Randstad – Zwolle – Noord Nederland. De Spoorzone als tweede spoorknooppunt van Nederland speelt daarin een cruciale rol. Binnen het daily urban system is het vergroten van de keuzemogelijkheden voor woon-werkverkeer belangrijk. Iedere reis die forenzen niet met de auto maken, maakt ruimte vrij voor het noodzakelijke economische weggebonden verkeer. Hiertoe is het van belang dat de (inter)nationale en regionale netwerken te ontvlechten en beide volgens hun eigen prioriteit opnieuw in te richten. De oplossing hiervoor zien we in mobihubs als spin in het web, waar modaliteiten samenkomen en weggebruikers keuzemogelijkheden worden geboden.
Daarnaast tekent het belang van de digitale - ICT infrastructuur in al haar facetten zich steeds sterker af als voorwaarde voor het vestigingsklimaat. Dit is als gevolg van de coronacrisis nog urgenter geworden. Dit wordt in de verdere uitwerking van het icoonprogramma meegenomen.

Programmalijn D: Verdere versterking vestigingsklimaat
Kenmerkend voor innovatiedistricten is de menging van activiteiten en de dichtheid van mensen. Een hoge concentratie van bedrijfsleven, innovatieve startups en kennis- en onderwijsinstellingen bepaalt het succes. En net zo belangrijk is het bijmengen van

andere activiteiten als wonen, recreatie, cultuur. Dat geheel bij elkaar vormt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor startups, scale-ups en grownups en een aantrekkelijk leefmilieu voor diverse doelgroepen. Met dit investerings- en ontwikkelprogramma willen we het gebied transformeren tot een modern leef- en werkmilieu: een plek waar mensen wonen, ondernemen, leren, innoveren en ontmoeten. Met volop kruisverbanden tussen grote en kleine bedrijven en onderwijsinstellingen. De poort naar de regio en het kloppende bruisende economische, creatieve, culturele en kennishart van Regio Zwolle en ver daarbuiten.

Projectuitwerkingen – icoonprogramma 1

Programmalijn A: innovatie ecosysteem

1. Versterken innovatieclusters

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Regio Zwolle is een krachtige economische regio, waarbij de economische groei hoger ligt dan het NL gemiddelde. Deze positie willen we versterken, door te investeren in het innovatie ecosysteem. Een van de manieren is via het vergroten van de investeringen in R&D, een onderwerp waar onze regio in achterblijft (zie Regio Zwolle monitor). De andere route is via het versterken van de kansen van nieuwe en bestaande innovatieclusters.
Doel	Kenteren beweging van afnemende productiviteitsgroei, verhogen investeringen in R&D via investeringen in meest kansrijke sectoren.
Activiteiten	- Realisatie *shared facilities* waar partners uit innovatieclusters gebruik van kunnen maken (a la *Hightech Fund* en *Hightech Factory* in Twente) - Investeringsbudgetten t.b.v. opstarten en uitbreiden programma's van innovatieclusters - Versterken inzet op regionale acquisitie, makelen & schakelen (a la *Amsterdam in Business*) - Inzetten op beter uitnutten gezamenlijk profiel partners binnen de Regio (branding)
Investeringsbedrag (raming)	Schattingen: - Shared facilities = €25 miljoen - Investeringsbudgetten = € 20 – 25 miljoen - Acquisitie = € 5 – 10 miljoen - Branding = € 2,5 miljoen (10.000 per gemeente per jaar, € 5.000 per netwerk pps per jaar, periode van 10 jaar)

Programmalijn B: Menselijk kapitaal

1. Versterken academisch klimaat en leven lang ontwikkelen

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Regio Zwolle is een regio met een rijkheid aan beroepsopleidingen (13 mbo- en hbo-instellingen). De weg naar opleiding en ontwikkeling is voor iedereen dichtbij, bij publiek en private opleiders. Toch ontwikkelt een belangrijk deel van de beroepsbevolking zich niet voldoende. De coronacrisis versterkt dit effect, waardoor effectief investeren in menselijk kapitaal nog belangrijker wordt. Technologische en maatschappelijke transities (o.a. automatisering, duurzaamheidstransitie) hebben een brede maatschappelijke impact en bieden tegelijkertijd kansen voor economische groei. De transities veranderen ook welke vaardigheden van werkenden gevraagd worden: beroepen verdwijnen, worden gecreëerd, of veranderen. Om het economische potentieel hiervan te realiseren is een continu opgeleide beroepsbevolking noodzaak. In Regio Zwolle willen we het opleidingsniveau van arbeidskrachten langdurig naar een hoger niveau tillen. We willen een completer aanbod realiseren, waarbij mbo, hbo en wo zijn vertegenwoordigd. Binnen de Regio Zwolle is het momenteel echter niet mogelijk om op wo-niveau, onderwijs te volgen of onderzoek te doen. Aan het nu al brede pallet van onderwijs willen wij een aanbod voor onderwijs- en onderzoek toevoegen. Daarnaast willen we op landsdeel oost-niveau een aanpak realiseren die de versnippering in het huidige aanbod tegengaat en rechtdoet aan de regionale opgedane ervaring met uitvoering.
Doel	Het via de best passende regionale aanpak, blijvend investeren in de match tussen scholings- en onderzoeksvragen, onderwijsaanbod en behoeften van werkgevers & werknemers.
Activiteiten	Versterken van regionale kennis- en ontwikkelstructuur door de komst van WO-onderwijs en -onderzoek. Regionaal matchen scholingsvragen en onderwijsaanbod voor hbo en wo niveau – gericht op het binden van hoger opgeleid talent aan Regio Zwolle (additioneel op de huidige HCA). Gekoppeld aan de innovatieclusters en groeisectoren.
Investeringsbedrag (raming)	LLO – meerjarige investeringen na 2023 – 20 miljoen euro, WO-onderwijs en -onderzoek is € 30 – 60 miljoen en overige investeringen n.t.b.

Programmalijn C: mobiliteit

1. (inter)nationale bereikbaarheid

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Verbeteren van de bereikbaarheid van economische kerngebieden voor personenverkeer door het ontvlechten van (inter)nationale en regionale mobiliteitsnetwerk: trein en weg met name voor (inter)nationaal verkeer en fiets & bus prioriteit voor regionaal verkeer. Hierbij aansluiten bij de uitkomsten van de Verstedelijkingsstrategie.
Doel	Goed functioneren van de (inter)nationale vervoersassen, goede aansluiting van Regio Zwolle op de (inter)nationale vervoersassen en wegnemen van ontbrekende schakels in het netwerk. Te beginnen met de prioriteiten zoals beschreven onder activiteiten.
Activiteiten	a. Spoor: Investeringen in de corridor Randstad-Zwolle-Enschede-Münster Het gaat om - een verdubbeling van de nu nog grotendeels enkelspoors-verbinding - noodzakelijke aanpassingen van de stations Zwolle, Hengelo en Enschede - het geschikt maken van het tracé voor de nieuwste generatie IC's. Dit maakt onderdeel uit van een bredere propositie voor het Nationaal Groeifonds. Dit moet een grote en brede programmatische gebiedsaanpak worden. Deze corridor raakt in de breedte aan de provinciale opgaven, maar ook aan initiatieven in de regio (denk aan de Stationsomgevingen in de regio Zwolle). b. Spoor: Investeringen in de corridor Randstad-Zwolle-Noord-Nederland : frequentieverhoging plus verbeteren robuustheid verbinding naar Meppel. c. Water: Zeehaven aanpassen aan eisen shortsea (havenvoorzieningen, safety & security – zie icoonprogramma Port of Zwolle) d. Weg: Investeringen voortvloeiend uit MIRT onderzoek bereikbaarheid in wisselwerking met de verstedelijkingsopgave van Zwolle en haar omgeving.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

2. Regionale bereikbaarheid

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Verbeteren van de bereikbaarheid van economische kerngebieden voor personenverkeer door het ontvlechten van (inter)nationale en regionale mobiliteitsnetwerk (daily urban system): trein en weg met name voor (inter)nationaal verkeer en fiets & bus prioriteit voor regionaal verkeer. Hierbij aansluiten bij de uitkomsten van de Verstedelijkingsstrategie.
Doel	Versterken bereikbaarheid Daily Urban System (veelal woon-werkverkeer op relatief korte afstanden). Het is noodzakelijk om de toenemende druk op de weg en het spoor te verminderen door bestaande verbindingen optimaal te benutten en logische punten te realiseren waar weggebruikers kunnen wisselen tussen modaliteiten. Nieuwe investeringen moeten in het teken staan van actief en schoon vervoer

Activiteiten	- Ontvlechten mobiliteitssystemen door ontwikkeling van een regionaal netwerk mobiliteitshubs (zoals regiohub Wezep, Hattem, Stadsrandhub A28/N340 of wijkhub Oosterenk of wijkhub Raalte). - Verbeteren van de doorstroming en verminderen van congestie door aanleg van een Bus Rapid Transit (BRT), een bussysteem waarbij met hoge frequentie en snelheid gereden wordt als hoogwaardige aanvulling op spoorbonden openbaar vervoer - Fiets: investeringen volgend uit het Toekomstbeeld OV Fiets
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

3. Digitale bereikbaarheid
De investeringen ten behoeve van digitale bereikbaarheid worden in een volgende tranche van het investerings- en ontwikkelprogramma uitgewerkt.

Programmalijn D: Verdere versterking vestigingsklimaat

1. Aantrekkelijk woonmilieu rond het tweede nationale spoorknooppunt, Spoorzone Zwolle

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Regio Zwolle biedt een diversiteit aan woonmilieus; in sommige kernen meer stedelijk, in andere kernen meer landelijk en alle woonvormen daartussen. In de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle (in ontwikkeling) worden voor de hele regio de woonopgaven geanalyseerd. Vooruitlopend op de uitkomsten van de Verstedelijkingsstrategie, investeren we in het realiseren van een modern stedelijk woonmilieu in de directe omgeving van het tweede nationale spoorknooppunt: de Spoorzone Zwolle
Doel	Regio Zwolle heeft goede papieren: een sterk economisch profiel, waarbij de regio excelleert in bepaalde sectoren, met bovenal een kansrijke relatie tussen onderwijs, onderzoek en ondernemers. Maar daarnaast is onze grote troef het heerlijke leefklimaat: centraal in de regio een hoogstedelijke woonomgeving, met altijd op korte afstand ook de beleving van geweldige natuur, landschap, water en een divers regionaal cultureel aanbod. Dit maakt de regio aantrekkelijk voor alle doelgroepen, omdat we het totale plaatje bieden (onderwijs, carrière en fijn leven). In het hart van de Spoorzone, rond het spoorknooppunt in Zwolle, realiseren we tussen nu en 2030/2035 next generation woningen en woonwijken (– zie ook icoonprogramma 3). Kernwoorden bij de ontwikkeling van nieuwe woningen én bij het transformeren van bestaande woningen zijn: creativiteit, innovatie, bereikbaar openbaar vervoer of deelmobiliteit, voorzieningen op loop- en fietsafstand.
Activiteiten	- Duurzaam creatieve regionale infrastructuur opbouwen (cf plannen Fundatie, Artez, Perron038, Creative Works en de C7+), die inzet op aantrekken, ontwikkelen en binden van talent en van succesvolle creatieve professionals, bedrijven en organisaties.

	- Aanvullende inzet plegen op de ontwikkeling van een recreatief aanbod, arrangementen ontwikkelen in samenhang met omliggende gemeenten (vervolg op projecten Regio Deal; bezoekersstromen spreiden door verleiden) - Woningbouwopgave Spoorzone ontwikkelen in lijn met Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle (eerst benutten / transformeren leegstand, optoppen, splitsen van woningen. Daarna transformatie en nieuwbouw). Rond het station wordt een modern leefmilieu ontwikkeld met de juiste mix van wonen, werken en voorzieningen. In de komende jaren worden er 3.000 tot 4.000 woningen toegevoegd. - Cruciaal voor een geslaagde transformatie van dit 'werkeiland' is het creëren van een autoluw binnenterrein en goede verbindingen naar de groene uitloopgebieden en binnenstad. Hiervoor zijn bruggen, tunnels, mobihubs en meer groen & water nodig.
Investeringsbedrag (raming)	€ 170 miljoen. Voor € 120 miljoen is nog (co)financiering nodig (€ 30 miljoen afronden stationsgebied en € 90 miljoen woningbouw / gebiedsontwikkeling) Deze bedragen zijn conform business case die recent met ministerie van BZK is gemaakt voor de 14 grote woning- en verstedelijkinglocaties.

Icoonprogramma 2: Port of Zwolle – logistiek knooppunt Regio Zwolle

Port of Zwolle is strategisch gelegen en vervult een belangrijke scharnierfunctie in het nationale en Europese netwerk. Vanuit economisch perspectief is de toegevoegde waarde van het havenbedrijf groot. Het zorgt voor werkgelegenheid en versterkt de regio op weg naar haar ambitie de vierde economische topregio te worden. De havens in Zwolle, Kampen en Meppel liggen gunstig op een knooppunt van verbindingen: via weg, spoor- en water op de route tussen Rotterdam, Amsterdam, Noord-Oost Nederland en Noord- en Oost-Europa.

Bijdrage aan de regionale economie en werkgelegenheid:
- Huidige economische waarde van 600 miljoen en 2700 arbeidsplaatsen;
- Potentiële groei tot ruim 4000 arbeidsplaatsen in 2035;
- Een verwachte groei van internationale goederenstromen van 10-50 miljoen ton extra over de corridor Noordzee Baltische Staten;
- Ruimte voor het versterken van de logistieke draaischijf door de unieke ligging:
    - Het verschuiven van de afhandeling, overslag en bewerking van de mainports naar de binnenhavens aan de Europese corridors gelegen.
    - Ontwikkeling van Port of Zwolle tot zeehaven (meest inlands gelegen short sea haven van Nederland), door de vernieuwde sluis in de afsluitdijk bij Kornwerderzand.

Het waar maken van de ambitie vraagt om het verder robuust maken van het logistieke systeem. Daarbij gaat het ook om het bevorderen van innovatie door digitalisering, bundelen van goederenstromen, verschonen van brandstoffen en stimuleren van multimodaal vervoer. Dit sluit aan op landelijke beleidsdoelen op het gebied van goederenvervoer, klimaat en energietransitie.
Het vraagt ook om verdere samenwerking in de regio met bijvoorbeeld de logistieke ontwikkelingen op Urk en buiten de regio met Lelystad of Coevorden en Emmen. Dit doen we via vier programmalijnen:
- Programmalijn A: versterken van de logistieke draaischijffunctie
- Programmalijn B: betrouwbaar en robuust synchromodaal netwerk
- Programmalijn C: menselijk kapitaal
- Programmalijn D: verduurzaming binnenvaart, verminderen ecologische footprint

In Regio Zwolle geloven we dat de circulaire economie de toekomst voor bedrijven en industrie is. We staan voor vermindering van broeikasgassen en transportemissies. Voor een industrie en regio die draaien op hernieuwbare elektriciteit en alternatieve brandstoffen. Voor toekomstbestendige mobiliteitsoplossingen. En voor slim hergebruik van grondstoffen. De havens pakken een steeds grotere rol in de ‘stofwisseling’ van de regio. Zoals de grondstoffenrotonde en de batterijfunctie voor schone energie. Zo is en blijft Port of Zwolle een motor van de economie. Maar dan wel een snelle, schone en slimme motor. Zo dragen we bij aan de ambities uit het Klimaatakkoord en de Europese strategie voor slimme en schone mobiliteit.

De logistieke sector is één van de negen topsectoren in Nederland. De sleutel tot het realiseren van de ambitie van Topsector Logistiek is human capital. Ook in Regio Zwolle is de belangrijkste uitdaging van de sector het in balans brengen en houden van vraag en aanbod van personeel. Via het investerings- en ontwikkelprogramma zetten we daarin de nodige stappen.

Daarnaast vraagt het waar maken van de regionale ambitie om ruimte voor groei. Dit valt samen met de vraag om ruimte voor woningbouw en werklocaties die in de Verstedelijkingsstrategie een plek hebben. Het juiste bedrijf op de juiste plek is een vraag en zoektocht die voor de hele regio geldt en een eigen programmatische aanpak

verdient. Een sterke corridor vraagt om voldoende (natte) bedrijventerreinen en bedrijfshuisvesting, zodat logistieke bedrijven zich kunnen vestigen. Ontwikkelruimte voor nieuwe activiteiten in de haven is schaars. Om de corridor als banenmotor te kunnen laten fungeren is ruimte nodig voor uitbreiding en nieuwvesting van bedrijven.

Onze ambitie voor 2030 is dat de havens een dynamisch scharnierpunt voor ladingsstromen en recycling zijn. Hier ontmoeten energie, productie, grondstoffenstromen én logistiek elkaar.

Met dit icoonprogramma:

A. Versterken we de positie van de logistieke draaischijf Regio Zwolle op de corridor tussen de mainports en Noord-Oost Nederland en Noord- en Noordoost Europa en omgekeerd;
B. Werken we aan synchromodale verbindingen en knooppunten: een infrastructuurnetwerk met voldoende capaciteit voor het accommoderen van goederenvervoer naar en van de logistieke hotspots. Het gaat daarbij om fysieke infrastructuur en dataverkeer;
C. Werken we aan een groei van de werkgelegenheid en daarmee samenhangende toegevoegde waarde in de logistieke sector en bij verladende bedrijven onder meer door investeringen in menselijk kapitaal;
D. Verduurzamen we logistieke processen en het vervoer van goederen. We dringen het energieverbruik van mobiliteit terug en stimuleren het gebruik van schonere energie.

Projectuitwerkingen – icoonprogramma 2

Programmalijn A: Versterken van de logistieke draaischijffunctie

1. Spoorterminal Hessenpoort

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	In- en uitvoer in de regio wordt nu vooral gefaciliteerd door weg en water. Een spoorterminal in de regio ontbreekt vooralsnog. Een extra modaliteit vergroot de logistieke concurrentiekracht van de regio en geeft de mogelijkheid van een modal shift van weg naar spoor.
Doel	Versterken van de status van Regio Zwolle als multimodaal vervoersknooppunt met de realisatie van een goederenoverslag aan het spoor.
Activiteiten	Het verdiepend marktonderzoek door STEC en Logitech is in uitvoering. Rond de zomer van 2021 worden resultaten verwacht.
Investeringsbedrag (raming)	De verwachtte investering is ca. € 80 miljoen

2. Goederenvervoer spoorcorridor

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Uit onderzoek blijkt dat er aanzienlijke vervoersstromen zijn tussen Noordoost Nederland en Scandinavië en Polen (dagelijks zo'n 200 vrachtwagenladingen import én export over de weg tussen Oost-Nederland en Polen).
Doel	Beperken groei vrachtverkeer op de weg en vergroten van de spoorcapaciteit door het opstarten van een goederenvervoer spoorcorridor tussen Noordoost Nederland, Oost-Europa en de Baltische Staten, inclusief voldoende op- en overslagcapaciteit.
Activiteiten	Haalbaarheidsonderzoek loopt. Doel is om eind 2021 in de prototype fase te zitten. Aansluiting wordt gezocht bij de haalbaarheidsverkenning voor de spoorterminal Hessenpoort. Mogelijk kan kruisbestuiving plaats vinden met betrekking tot de geïdentificeerde ladingstromen voor deze terminal.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

3. Verdiepen Vaargeul IJsselmeer-Meppel (VIJM)

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	De vaarroute Ijsselmeer-Meppel is nu onvoldoende diep en breed. Om de regio bereikbaar te houden voor grotere binnenvaartschepen moet er geïnvesteerd blijven worden.
Doel	Het verbeteren van de scheepvaartcorridor IJsselmeer –Meppel naar een CEMT-klasse Va vaarweg. Daarmee kan Port of Zwolle grotere coasters (tot 4000 ton) ontvangen.
Activiteiten	De vaarweg IJsselmeer – Meppel wordt door het Rijk uiterlijk 2023 op CEMT-klasse Va gebracht (MIRT-project).
Investeringsbedrag (raming)	€ 36 miljoen. Het project kent voor € 8,2 miljoen overlap met het Kornwerderzand project.

Programmalijn B: Meer betrouwbaar en robuust synchromodaal netwerk

1. Voldoende voorzieningen ligplaatsen (zeevaart en binnenvaart)

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Havens aanpassen op behoefte in de markt (recreatie-, binnen- en zeeschepen)
Doel	Het hebben van voldoende ligplaatsen voor binnenvaart, zeevaart en cruisevaart
Activiteiten	Fase 1: Onderzoek vraag naar ligplaatsen binnenvaart, zeevaart en noodzakelijke faciliteiten cruisevaart, ook in relatie tot Giethoorn. Fase 2: Realiseren van voldoende ligplaatsen voor binnenvaart, zeevaart en cruisevaart.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

2. Vrachtwagenparkeren

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Het (vracht)verkeer op de A28 neemt, als gevolg van de *Ausbau* van de E233 richting Cloppenburg toe. Al jaren is langs de A28 een tekort aan vrachtwagenparkeerplaatsen met overlast en verkeersonveiligheid tot gevolg. Problemen concentreren zich langs snelwegen en op bedrijventerreinen in de regio.
Doel	Realiseren van een netwerk van veilige en beveiligde truckparkings zowel voor transito- als bestemmingsverkeer met passende voorzieningen
Activiteiten	Onderzoek naar potentiële locaties en exploitanten loopt. Potentiële locaties zijn Hessenpoort, de Lichtmis, Dalfsen, De Wijk en bedrijvenpark H20 Hattermerbroek.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

3. Port Forward: oplossingen voor de digitale haven

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Om de havens toekomstbestendig te maken is het nodig om te digitaliseren. In de toekomst zal digitalisering ook een grote rol spelen bij het inrichten van een douanefaciliteit en het verzamelen van informatie. Want na de verbreding en verdieping van de sluis bij Kornwerderzand zal de status van Port of Zwolle veranderen in die van zeehaven. Dit brengt andere plichten met zich mee.
Doel	Het toekomstbestendig maken van de havens door digitalisering van processen. Een efficiënter havenbezoek en daarmee versterking van het vestigingsklimaat voor ondernemers
Activiteiten	Vaart maken met de digitalisering van de haven (o.a. havengelden, 5G)
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

4. Veiligheid havengebied POZ

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	De geplande vernieuwing van het sluizencomplex Afsluitdijk bij Kornwerderzand maakt de komst van grotere schepen (short-sea schepen) mogelijk. Dit betekent dat er nieuwe eisen aan de veiligheid in de havens worden gesteld.
Doel	Zo snel mogelijk toegroeien naar de situatie dat de havenveiligheid op het niveau van Port of Zwolle, dus in de havengebieden van de drie aangesloten gemeenten, op uniforme wijze is geregeld én passend is bij de status van zeehaven.
Activiteiten	Zeehaven aanpassen aan eisen shortsea (safety & security). Dit moet zeker klaar zijn als de Kornwerderzandsluis gereed is.
Investeringsbedrag (raming)	€ 4 miljoen

Programmalijn C: Menselijk kapitaal

1. Leven lang ontwikkelen logistiek

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Binnen Regio Zwolle is er nu en in de toekomst veel vraag naar logistiek personeel, ook ondanks de corona-crisis. Ontwikkelingen als digitalisering veranderen de logistieke sector. Bovendien vragen deze ontwikkelingen dat bestaand en toekomstig personeel in de sector beschikt over andere kennis en competenties, wat gevolgen heeft voor opleidingen en mogelijkheden biedt voor ‘een leven lang leren’. Onderwijs en onderzoek moeten beter worden aangesloten op de toekomstvisie van ondernemers waardoor innovaties naar de markt kunnen worden gebracht.
Doel	Voldoende (geschoolde) productieve arbeidsmarktkrachten en onderwijs Nauwe relatie ondernemers en onderzoek ten behoeve van innovatie.
Activiteiten	Gesprekken voeren met werkgevers over behoeften en die behoeften afstemmen op het scholingsaanbod in de regio.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b

Programmalijn D: Verduurzaming binnenvaart, verminderen ecologische footprint
We willen de negatieve effecten van het transport op de corridor zoveel mogelijk beperken. Door in te zetten op duurzame brandstoffen, modal shift van weg naar spoor en duurzame belevering willen wij de emissie terugdringen en leefbaarheid verminderen. Dit past ook bij de doelen van het klimaatakkoord van Parijs voor het verminderen van de CO2 uitstoot.

1. Duurzame brandstoffen: (bio)LNG

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Stimuleren van de inzet van duurzame brandstoffen in transport. LNG is duurzamer dan diesel: het reduceert de CO2 uitstoot tot 20%, BioLNG zelfs tot 90%, de uitstoot van fijnstof tot 95% en geluid tussen de 25% en 75% t.o.v. diesel. LNG moet gezien worden als transitiebrandstof die nu toepasbaar is voor het zware transport. De transitielijn ziet er als volgt uit: LNG – Bio-LNG – Waterstof).

Doel	Minder CO2-uitstoot in de havens
Activiteiten	Fase 1: Onderzoek Fase 2: Realiseren van tankinstallaties voor LNG (vloeibaar aardgas) / een LNG-terminal. We stimuleren de realisatie van een netwerk van LNG vulpunten voor transport over weg en water als overstap van diesselvrachtwagens en schepen naar LNG voertuigen.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

2. Binnenvaart op groene waterstof

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	De binnenvaart is verantwoordelijk voor een fors aandeel in de totale emissies van CO2, fijnstof en stikstofoxiden.
Doel	Fase 1: Binnenvaartschepen verduurzamen door te varen op groene waterstof, geproduceerd met lokaal opgewekte elektriciteit Fase 2: Ontwikkelen van een sluitend netwerk van waterstofproductie en waterstofvulpunten van de zeehavens via Port of Zwolle naar het verdere achterland
Activiteiten	Een consortium in Kampen verkend de potentie van het produceren van groene waterstof in de Zuiderzeehaven en om deze beschikbaar te maken voor o.a. de binnenvaart. Het project bevindt zich in de onderzoeksfase. Het streven is om een haalbare casus te ontwikkelen welk de basis vormt voor het starten van onderdelen van de realisatie.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

3. Walstroomvoorzieningen

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Conform Richtlijn 2014/94/EU moet walstroom beschikbaar worden gemaakt in havens voor 31 december 2025. Walstroom voorziet aangemeerde schepen van duurzaam opgewekte energie. Door schepen aan de kade van duurzame stroom te voorzien, kunnen boordgeneratoren uit. Dat zorgt voor CO2-reductie, vermindering van stikstof en fijnstof uitstoot en vermindering van geluidbelasting van schepen op de directe omgeving. Duurzame walstroom draagt zo bij aan de (internationale) klimaatdoelstellingen, levert een bijdrage aan de reductie van de stikstofdepositie en verbetert de leefomgeving rondom de haven
Doel	Bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen en verbetering van de leefomgeving door kades te voorzien van walstroom.
Activiteiten	Walstroom in de havens en nabij de kades ontwikkelen
Investeringsbedrag (raming)	€ 10 miljoen

4. Versterken van de havens als grondstoffenknooppunt en sluiten van regionale kringlopen

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Met een groeiende regio komen in de haven veel stromen binnen. De haven is een belangrijke stapelplaats voor

	grondstoffen, halffabricaten, eindproducten en afvalstoffen. Deze goederenstromen worden nu nog maar beperkt gecombineerd. Door havens in te richten als grondstoffenhub kunnen zij die schakelrol wel krijgen. Havens worden dan plaatsen waar slimme combinaties worden gemaakt (afval van de een is grondstof voor de ander) en ruimte is voor nieuwe vormen van innovatieve bedrijvigheid. Zo starten we circulaire ketens met waarde voor de haven en regio. Dit draagt bij aan de landelijke opgaven: 2030 50% minder primaire grondstoffen 2050: economie 100% circulair
Doel	Het realiseren van een haven in Meppel 'Oevers S' die fungeert als grondstoffenknooppunt die waarde toevoegt aan reststromen: een upcycle hub voor stad en regio.
Activiteiten	Proeftuinen om de kringloop van grondstof naar afval te sluiten.
Investeringsbedrag (raming)	30 miljoen

5. Positieve energie: Port of Zwolle als batterij voor stad en regio

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	De energie die duurzaam wordt opgewekt in de haven bufferen zodat het matcht met de gebruiksvraag.
Doel	Het realiseren van een nieuwe haven in de Melmerpolder in Kampen die meer energie opwekt dan verbruikt, zodat deze een belangrijke katalysator wordt voor een duurzame economie in Regio Zwolle.
Activiteiten	Fase 1: Onderzoek naar de potentie van een circulaire haven (onderdeel Regio Deal) Fase 2: Realisatie van een waterstofinstallatie die gaat fungeren als grootschalige duurzame energieopwekker voor de hele regio
Investeringsbedrag (raming)	55 miljoen

6. Smart en Clean Energy Hubs

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Energiehub Hessenpoort in Zwolle heeft een opwekpotentie van 200 megawatt aan duurzame elektriciteit, terwijl de bedrijven gezamenlijk maximaal 7 megawatt per dag verbruiken. Terug leveren aan het elektriciteitsnet kan niet door gebrek aan capaciteit. Daarom werkt Hessenpoort samen met bedrijven, overheden en kennisinstellingen aan een duurzaam decentraal energiesysteem, waarbij congestie wordt opgelost door innovaties in energieopslag, slim balanceren en waterstof.
Doel	Realisatie van een duurzaam decentraal energiesysteem, door innovaties in energieopslag en waterstof. Door Hessenpoort verder te verduurzamen wordt het aantrekkelijker voor bedrijven en werknemers. Hiermee wordt ook het congestieprobleem aangepakt. Waterstof kan vervolgens worden aangewend voor meerdere doelen: mobiliteit / zero emissie rijden, procesindustrie, verwarming gebouwen.
Activiteiten	N.t.b.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

Icoonprogramma 3: Regio Zwolle - Woon- en leefomgeving van de toekomst

Regio Zwolle staat als groeiregio voor uitdagingen op het gebied van wonen, landbouw, mobiliteit, energie, werken en klimaat. In Regio Zwolle komen kostbaar land en de gevolgen van de zeespiegelstijging en klimaatverandering samen. De economische waarde van het land en de kwaliteit van leven zijn hoog, juist door de nabijheid van water. Die kracht is tegelijk een risico. Delen van de regio hebben te maken met teveel water, andere delen met te weinig. Door klimaatverandering voldoet het watersysteem in Regio Zwolle tegen 2050 niet meer.

Regio Zwolle en het Rijk hebben in de Verstedelijkingsstrategie die in ontwikkeling is groeiscenario's in beeld gebracht. In het kleinste groeiscenario zou de regio tot 2040 groeien met 40.000 woningen. In het meest ambitieuze scenario groeit Regio Zwolle met 80.000 woningen. De toenemende ruimtevraag voor wonen, mobiliteit en energietransitie vraagt nu om keuzes voor de inrichting van het landschap van morgen. Regio Zwolle wil op een duurzaam verantwoorde manier groeien en zo vormgeven aan het nieuwe landschap van Nederland: de "Delta van de Toekomst".

In de Delta van de Toekomst geeft Regio Zwolle het nieuwe klimaatadaptieve landschap van Nederland vorm, met water als leidend principe en met oog voor de balans tussen stad en platteland.

Vanwege de complexiteit van opgaven is Regio Zwolle door het Rijk aangewezen als NOVI-gebied. In een meerjarige aanpak willen Regio en Rijk binnen de NOVI aan de slag met de opgaven op drie niveaus:

- Systeemniveau (landelijk)
- Regionaal gebiedsniveau: Op regionaal gebiedsniveau wordt in een aantal gebiedsprogramma's gepoogd om met innovatieve ideeën op het gebied van klimaat, transitie en verstedelijking het verschil te kunnen maken.
- Lokaal/Wijkniveau

Regio en Rijk hebben hierover afspraken gemaakt in een Plan van aanpak voor de komende jaren. Het Rijk stelt een regionale investeringsagenda (RIA) als voorwaarde voor NOVI-gebieden om tot uitvoering te komen.

In dit Icoonprogramma geven we alvast een kick-start aan de uitvoering van het Plan van aanpak voor de NOVI.

- Dat doen we in onderdeel 1 op gebiedsniveau, met een versnelde aanzet tot uitwerking voor de eerste twee gebiedsprogramma's: de Klimaat-as Vechtdal en de Kop van de Veluwe.
- En in onderdeel 2 gaan we aan de slag op wijkniveau: we willen werken aan Iconische woonvormen die de Regio Zwolle toekomstbestendig maken. Het niveau van de wijk leent zich goed voor het versnellen en concreet maken van de ambities.

De meest recente prognose van het CBS laat zien dat de bevolking in Nederland sneller groeit dan verwacht. Concreet: het aantal inwoners stijgt in 2030 naar 18,5 miljoen, in 2040 naar 19 miljoen en in 2060 naar 19,6 miljoen. Om het tempo te volgen en het bijbehorende woningtekort in te lopen is bouwen in binnensteden onvoldoende. Het CBS geeft aan dat vooral de grote en middelgrote steden zullen groeien, evenals diverse randgemeenten rondom de grote steden. De groei in het gebied Randstad-Amersfoort-Zwolle-Arnhem-Nijmegen-Brabantse stedenrij is het meest manifest. Met respect voor karakterverschillen tussen regio's, ligt de focus op het verbeteren van de verbindingen met álle landsdelen. Het OV speelt een belangrijke rol in de ontsluiting van nieuwe woon- en werklocaties en maakt ook woningbouw buiten de Randstad mogelijk.

Het Rijk erkent dat er in de periode tot 2030 minimaal 1 miljoen woningen bijgebouwd moeten worden. Een deel daarvan moet worden opgevangen in Regio Zwolle. Als onderdeel van de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle wordt verkend of dat er 40.000, 65.000 0f 80.000 moeten zijn. Een van de manieren hoe Regio Zwolle hier aan werkt, is via de versnellingsafspraken zoals gemaakt tussen het ministerie van BZK, de provincie Overijssel en de gemeente Kampen en Zwolle: zij hebben afgesproken in de periode tot 2028 circa 14.600 woningen versneld te realiseren. Daarnaast heeft het Rijk de brede regeling Woningbouwimpuls opengesteld. Diverse gemeenten zijn bezig met aanvragen ten behoeve van deze regeling, waaronder Zwolle (Zwartewaterallee toegekend, Spoorzone in voorbereiding). Verder wordt uitvoering gegeven aan de recent door de Tweede Kamer aangenomen motie ‘woondeal Zwolle-Deventer-Apeldoorn’.
Voortbordurend op deze lopende Rijk-Regio trajecten willen we op de lange termijn wonen in de Regio Zwolle toekomstbestendig maken door iconische woonvormen of woonconcepten te ontwikkelen in de volle breedte van de regio.

Projectuitwerkingen – icoonprogramma 3

Programmalijn A: NOVI-gebiedsprogramma: Klimaat-as Vechtdal

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	De Vecht is een regenwaterrivier die vanuit Duitsland bij Hardenberg de Regio Zwolle binnenkomt en stroomt via Ommen en Dalfsen naar Zwolle, waar zij uitkomt in het Zwarte Water. Het stroomgebied van de Vecht kenmerkt zich door een afwisselend landschap, met overwegend zandgronden in het oosten en veenweidegebieden rond de delta bij Zwolle. De ambitie vanuit het plan van doorpakken NOVI is om invulling te geven aan de groeiopgave van Regio Zwolle, de opgave van klimaatverandering, en het realiseren van evenwichtige ontwikkeling van stad en ommeland tot een klimaatrobuuste leefomgeving richting 2050-2100. De toenemende ruimtevraag voor wonen, mobiliteit en energietransities maakt dat er nu keuzes worden gemaakt voor de inrichting van het landschap van morgen. We willen in het Vechtdal op gebiedsniveau het verschil maken met innovatieve ideeën op het gebied van klimaat, transities en verstedelijking. De opgave betreft concreet de transitie van landelijk gebied, (in samenhang met het stedelijk gebied aan de oostkant van Zwolle), een ontwikkelas langs het spoor, ontwikkeling op recreatief vlak en toerisme en adaptieve inrichting bij te veel en te weinig water.
Doel	We zetten hiermee de eerste stappen op weg naar wat het Plan van Doorpakken NOVI beoogt voor het Vechtdal: een gezamenlijke lange termijnvisie op gebiedsniveau met integrale oplossingen voor de zoetwaterproblematiek, waterveiligheid, waterrobuuste infrastructuur, landschappelijke kwaliteit en verstedelijking.
Activiteiten	De verdere uitwerking start binnenkort in goede afstemming met de bevindingen vanuit de Verstedelijkingsstrategie en het MIRT onderzoek. Doelstelling is dat een waterrobuust en inspirerende lange termijn visie wordt opgeleverd als proeve voor de uitwerking van een RIA in het kader van de NOVI.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

Programmalijn B: NOVI-gebiedsprogramma: Kop van de Veluwe

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Het gebied kenmerkt zich door hoger gelegen zandgronden van de Veluwe, lager gelegen weide- en veengebieden van de Randmeerkust en de kommen, oeverwallen en uiterwaarden van de IJssel. De verweving van stad en landschap is in dit gebied van grote betekenis. Het gebied is belangrijk voor de berging/buffering en waterafvoer en biedt vanwege de hoger gelegen zandgronden ook kansen voor woningbouw. Nieuwe verstedelijking en functies moeten passen bij de aard en schaal van het gebied en moeten leiden tot een versterking

	van het (groene) woon- en leefklimaat. Voorzieningen en andere gebieden/steden/dorpen moeten goed en duurzaam bereikbaar zijn. De Veluwe in het hart is een natuurgebied met een belangrijke functie voor verblijfs-en dagrecreatie. Het is van belang om het evenwicht te bewaren tussen natuur en recreatie, maar ook om ze beide bereikbaar en beleefbaar te maken. Aan de randen van het gebied, vooral tussen de Veluwe en de randmeren/IJssel, vindt landbouw plaats. Verandering van functies, nieuwe maatschappelijke inzichten, klimaatinvloeden, landbouwtransities, vrijkomende bebouwing en de stikstofproblematiek vragen om een nieuwe oriëntatie, visie en doontwikkeling van de sector en het gebied.
Doel	Vanuit de economische ontwikkeling van het gebied de opgaven op het gebied van klimaat, water, transitie landbouw, woningbouw en bereikbaarheid in passen in dit landschappelijk en recreatief waardevolle gebied. Het gebiedsprogramma moet daarvoor een inspirerend en klimaatrobuust perspectief bieden voor de lange termijn
Activiteiten	De verdere uitwerking start binnenkort in goede afstemming met de bevindingen vanuit de Verstedelijkingsstrategie en het MIRT onderzoek. Doelstelling is dat een waterrobuust en inspirerende lange termijn visie wordt opgeleverd als proeve voor de uitwerking van een RIA in het kader van de NOVI.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.

Programmalijn C: Next Generation Woningen en Woonwijken (NG2W)

Wat	Toelichting / omschrijving
Opgave	Wonen in de Regio Zwolle toekomstbestendig maken door iconische woonvormen of woonconcepten te ontwikkelen gericht op het leven en de woonbehoeften van toekomstige generaties. Daarbij kan het zowel gaan om transformaties in bestaande woongebieden als om nieuw aan te leggen woongebieden. Wonen in de Delta van de Toekomst, als voorbeeld voor heel Nederland. Gezien het woningbouwtekort van 1.1 mln. woningen en de klimaatopgave in Nederland, en de bijdrage die Regio Zwolle hieraan wil leveren, is dit icoonprogramma nu urgent.
Doel	Next Generation Woningen en Woonwijken (NG2W) bieden primair een oplossing voor vraagstukken die typerend zijn voor het leven van toekomstige generaties in Regio Zwolle, maar dat vraagt gezien de urgentie vandaag al actie. Denk bijvoorbeeld aan de aanzienlijke opgaven voor verstedelijking (wonen, werken, mobiliteit, duurzaamheid) in relatie tot de beperkingen die de waterhuishouding door klimaatverandering met zich mee gaat brengen in Regio Zwolle; het vraagstuk van de energietransitie; de schaarste die er is aan ruimte en grondstoffen, maar bijvoorbeeld ook de toenemende behoefte van mensen om vanuit huis te werken en ook op latere leeftijd zelfstandig te blijven wonen. Vraagstukken rond preventieve zorg en aanpasbaarheid van woningen. Doelstelling is expliciet dat we de oplossing van die vraagstukken versnellen.

	- Aandeel Regio Zwolle in nationale woningbouwopgave (1,1 mln woningen erbij tot en met 2030); - Versnelling van inlopen woningtekort en noodzakelijke transities; - Europese doelstellingen en programma's m.b.t. o.a. klimaat, energie, digitalisering; - Nationale programma's m.b.t. stikstof, circulaire economie, mobiliteit; - NOVI, het faciliteren van klimaatbestendige groei; - Omgevingsagenda Oost-Nederland: balans tussen stad en landelijk gebied, klimaatbestendige groei faciliteren, (inter)nationale en regionale bereikbaarheid op orde brengen; - Verstedelijkingsstrategie en MIRT onderzoek Regio Zwolle: uitkomsten worden in 2021 verwacht. Met name de keuzes die gemaakt worden in de Verstedelijkingsstrategie zijn bepalend voor de thema's en oplossingsrichtingen waarop we ons met dit project willen richten. - Het onderwerp leent zich bij uitstek om een voorbeeld te stellen zowel binnen als buiten Regio Zwolle.
Activiteiten	We ontwerpen een inspirerend aanbod voor gebiedspartners in Regio Zwolle, die een NG2W willen ontwikkelen. Doel hiervan is dat in de Regio Zwolle de Next Generation Woningen en Woonwijken daadwerkelijk worden gerealiseerd. Dat vraagt dat we ook een werkwijze hiervoor ontwikkelen waarin samenwerking van partijen (publiek, privaat, wisdom of the crowd) al in de fase van ideevorming en conceptontwikkeling centraal staat. Op die manier kunnen we innovaties versnellen om ideeën om te zetten in concrete producten en diensten die van waarde zijn voor de bewoners. Het project moet nog worden uitgewerkt en starten. Het aanbod dat we willen doen aan gebiedspartners wordt in 2021 ontwikkeld. We starten met een inspiratiefase waarin we het aanbod concretiseren, en vervolgens een ontwikkelfase waarin het aanbod wordt neergezet. Tenslotte de uitvoeringsfase, waarin NG2W met behulp van het aanbod worden ontwikkeld en gerealiseerd. We willen in eerste instantie meer zicht krijgen op de vraagstukken die specifiek zijn voor dit gebied. Daarvoor stellen we al in de inspiratiefase een lijst op van thema's waar we op willen focussen. Daarbij hebben we de resultaten van het proces van de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle nodig, om de belangrijkste thema's te kunnen selecteren en daarop effectief te zijn voor Regio Zwolle. Vervolgens gaan we op zoek naar innovatieve ideeën en concepten rond wonen die kunnen bijdragen aan oplossingen op maat, en die integreerbaar zijn in echte demo-omgevingen. Wat betreft de thema's die van belang zijn en de oplossingsrichtingen die we willen uitwerken zal gaandeweg meer focus ontstaan. We willen in Regio Zwolle die oplossingen niet alleen ontwerpen, maar gaan deze ook echt realiseren. Opgave is dus

	ook om van Regio Zwolle een demo regio te maken, als het gaat om wonen. We stellen daarmee een voorbeeld voor de ontwikkeling van Next Generation Woningen en Woonwijken elders in Nederland.
Investeringsbedrag (raming)	N.t.b.